

Uložení ostatků posledních Přemyslovců

Napsal uživatel ThDr. Bedřich Ťupa
Pondělí, 02 Srpen 2010 21:12

ULOŽENÍ OSTATKŮ POSLEDNÍCH PŘEMYSLOVCŮ V KOSTELE SV. JAKUBA NA ZBRASLAVI

Jsou události v životě měst i národa, které zůstávají trvale zapsány v dějinách. Takovou dějinnou událost prožilo naše starobylé město v neděli 23. června 1991, kdy byly uloženy v nově zbudované hrobce v kostele sv. Jakuba ostatky posledních Přemyslovců: lebka krále Václava II., lebka královny Elišky Přemyslovny, lebka a kostra neznámého Přemyslovce, lebka a kostra sestry Karla IV. Alžběty, dcery Jana Lucemburského a Elišky Přemyslovny a neidentifikovatelné části koster několika jedinců. Pozůstatky byly uloženy do olověných schránek.

Znovuuložení ostatků Přemyslovců do zbraslavského kostela naplňuje přání krále Václava II., který si tak Zbraslav oblíbil, že ji stanovil za pohřebiště své a svého rodu. Petr Žitavský zaznamenal ve své kronice (kap. LVIII 1. díl) lásku Václava II. ke zbraslavskému kraji: "Jednou král stál se svými důvěrnými přáteli ve výklenku opatského domu ve Zbraslavi, který byl tehdy nově postaven. Král, dívaje se oknem, rozhlížel se rozvažujícím duchem sem i tam a utěšená poloha Zbraslavi a půvabná krása i krásná půvabnost okolního místa, která se tehdy naskytovala pohledu královi a jeho družiny, poskytovala zalíbení a potěšení jednotlivým smyslům lidským. A k tomu nádhernost místa dala králi látku k rozhovoru s ostatními a také k chvále. Tehdy ten slavný král, ježto nemohl v úkrytu srdce utajit nadbytek vnitřní oddanosti, kterou choval k blahoslavené Panně, výrokem úst pronesl slovo dobré, řka takto: "Kdybych nebyl štědře jako trvalý dar věnoval své paní, Panně Marii, toto půvabné místo, soutokem dvou řek zavlažované, stromy osázené, pastvami bohaté, vinicemi, poli ne neúrodné místo, které dosud poskytovalo králům potěšení, nikdy bych je nevěnoval nikomu druhému ze svatých a snad ani samému Kristu."

Podle Petra Žitavského král pojal dokonce pevný zámysl, až by jeho syn Václav dospěl

Uložení ostatků posledních Přemyslovců

Napsal uživatel ThDr. Bedřich Ťupa
Pondělí, 02 Srpen 2010 21:12

žádaného věku a rozumnosti, že by mu chtěl odevzdati řízení svých království a rozhodl se, aby se mohl více oddávat službě boží, ponechat si důchod a trvalým pobytem bydleti na Zbraslavi. O touze krále Václava II. být pohřben ve Zbraslavi napsal Petr Žitavský: "Byla jsi, ó Zbraslavi, jedinou útěchou života mého, neboť ty milovaná má a vyvolená nevěsto má, Zbraslavi, působila jsi radost duši mé a poskytněš mně také, až bude ztráveno také toto nepatrné tělo, příbytek věčný. Zaživa těšil se můj duch v tobě, po smrti odpočine v tobě tělo mé a v naději. Blaze mně a blaze mé duši, že jsem tě zasadil, špatně tobě, že mě ztrácíš."

Už Přemysl Otakar II. si oblíbil zbraslavský kraj s bohatými lesy, v nichž rád lovil. Výměnou za jiné statky získal Zbraslav od biskupa Jana III. z Dražic. Roku 1268 tu postavil lovecký zámek a u něho s největší pravděpodobností kapli sv. Jakuba. Přemysl Otakar II. padl v roce 1278 na Moravském poli. Jeho tragický konec byl příčinou velikých zmatků a pohrom v českém království. V této smutné době vznikly tři sloky písně Svatý Václave, vévodo české země, pomoci my tvé žádáme, smiluj se nad námi, utěš smutné, zažeň vše zlé.

Události dolehly těžce i na pražského biskupa Jana III. z Dražic, který žil ve velmi dobrém poměru s Přemyslem Otakarem II. Zlá situace země, strádání jejího lidu i církve podrylo jeho zdraví. Vypil kalich hořkosti, nejen ponížení a porážky svého krále i úpadku země. Zemřel 21. října 1278, přežil tak svého nešťastného krále jen o dva měsíce. Teprve po pěti letech, po zaplacení výkupného, odvezli si čeští páni 24. května 1283 kralevice do vlasti do rodného sídla jeho předků.

Páni rytíři vyjeli mu v ústřety na několik mil, pražští měšťané ho vítali před branami slavnostní hudbou, zpěvem i tancem. Veškeré duchovenstvo, vedené biskupem Dobešem, provázelo ho v procesí k hrobu českých dědiců. Široko daleko se rozléhala v ústech obecného lidu staroslavná píseň Hospodine, pomiluj ny. Dějepisec napsal: "Zářící úsměv na tváři kralevicově věštil navrácení lepších časů."

Roku 1288 učinil Václav II. slib, že založí kostel a klášter řehole cisterciácké ke cti boží a Panny Marie. Klášter pak na poděkování, ale i na usmíření založil ve Zbraslavi. Ze tří vyhlédnutých míst bylo zvoleno sídlo králi nejmilejší - zbraslavský lovecký zámek, jakožto nejvhodnější pro klášter i chrám. Dne 20. dubna 1292 přivedl král dvanáct bílých mnichů cisterciáků ze Sedlce u Kutné Hory, odevzdal jim svůj lovecký zámek, který přezval na Aulu Regii (královská síň či dvůr královský) a který se stal prozatímním domovem mnichů. Král obvěnil klášter důchody a dary. Václav II. byl těla slabého, nemohl se tedy stát hrdinou jako jeho otec. Byl ctižádostivý a neobyčejného nadání. Zřídka cválal v rytířské zbroji v čele vojsk, ale pak vždy s velikou okázalostí a nádherou. O přepychu, bohatství a lesku, jaký panoval na jeho dvoře, svědčí jeho korunovace, na kterou se připravoval několik let. Král byl korunován ve věku 26 let na Hod boží svatodušní 2. června 1297. Palacký napsal, že slavnost korunovace co do skvostu a nádhery převyšovala vše, co souvěkými lidem bylo známo. Hostů ze všech zemí byl počet nescíslný. Z královských zásob bylo vydáno denní píce pro tisíce koní. Václav byl oděn v plášť ze zlatých šupin, posetých drahokamy, hlavu zdobila zlatá koruna. Před králem byl nesen meč a štít, na něm skvěl se český lev, zobrazený perlami na zlaté půdě. Cenu pásu, meče, prstenu a jiných skvostů bylo těžko odhadnouti.

Byli přítomni dva arcibiskupové, pražský i olomoucký biskup a šest jiných biskupů a ke dvaceti knížat zahraničních vedle domácích šlechty. Na králův náklad byla hostina nejen pro zvané hosty, ale pro všecken lid české země. Na pražském náměstí bylo připraveno několik umělých studnic, z nichž prýštilo trubicemi podzemními víno, které si mohl každý natočiti. Za městem odbývaly se rytířské turnaje. Lidé tančili, všude zněly písně, hlahol trub, houslí, harf a dud. Král častoval své hosty po čtyři dny.

Uložení ostatků posledních Přemyslovců

Napsal uživatel ThDr. Bedřich Ťupa
Pondělí, 02 Srpen 2010 21:12

Připomněli jsme si korunovaci, protože to byl odlesk slavnosti založení zbraslavského kostela a kláštera, které se konalo druhý den po korunovaci, to je 3. června na pondělí svatodušní. Časně zrána se král Václav odebral se svým celým dvorem a se všemi svými hosty, kteří ke korunovaci zavítali na Zbraslav, kde byl položen základní kámen, na němž bylo zlatými písmeny napsáno "Jesus Christus". Za přítomnosti krále, oděného odznaky královskými, byla sloužena mše svatá, po níž král, dvě stě čtyřicet českých i cizích šlechticů, shromážděných kolem položeného základního kamene, pasoval na rytíře.

Trvalo dlouho, nežli alespoň část nového kostela mohla být používána k službám božím. Řeholníci konali služby zatím v kapli sv. Jakuba, která tu stávala, jak už zmíněno, při královském lovcím zámku. Král rád prodléval na Zbraslavi, zvláště když se tu stavěl nový klášter a velkolepý chrám. Nesplnilo se však jeho přání strávití zbývající čas života v klidu kláštera. Neklidné události otrásly jeho chatrným zdravím, takže o velikonocích 1304 byl nucen ulehnout. Duchovním ustanovil, jakou mši má z nich kdo sloužiti v hodině jeho smrti. Skonal 21. června 1305 za předčítání pašii podle sepsání sv. Matouše, ač mu bylo teprve 34 let. Nebyl pochován jak si přál v řeholním rouchu cisterciáků, nýbrž ve skvostném korunovačním ornátě. Jeho tělo bylo nošeno po pražských kostelích, kde za něho byly konány bohoslužby, pak byla rakev vložena na loď a vezena na Zbraslav. Jak slavná byla korunovace a založení kláštera, tak smutný byl pohřeb za nesmírného množství lidu. Tak, jak král nařídil bylo jeho tělo uloženo v chrámu asi uprostřed presbytáře, který patrně tehdy byl již ukončen. Tam byly také později 1319 při pohřbu Otakara, druhorozeného syna Jana Lucemburského, přeneseny z kaple sv. Jakuba Václavovy děti Jitka a Jan, které zemřely roku 1294.

Chrám, založený Václavem II., patřil k nejvýznamnějším stavbám. Aeneas Silvius Piccolomini, pozdější papež Pius II., píše o něm jako o nejskvělejší kláštere v Čechách. V období posledních Přemyslovců a prvních Lucemburků byly v chrámu Panny Marie postupně uloženy k poslednímu odpočinku členové královských rodin:

1294 - děti Václava II., Jan a Jitka

1296 - další dcera Anežka

1305 - král Václav II.

1319 - Otakar, druhorozený syn Jana Lucemburského

1322 - Markéta, dcera Václava II., choť vévody slezského spolu se svým prvorozeným synem Mikulášem

1324 - Eliška, dcera Jana Lucemburského a další její tři sourozenci

1326 - Václav III. (20 roků byl pohřben v Olomouci a pak převezen na Zbraslav)

1330 - Eliška Přemyslovna

1341 - Markéta, dcera Jana Lucemburského

1419 - král Václav IV.

Královna Eliška měla ke klášteru i ke kostelu hluboký vztah. Podařilo se jí dokončit nádhernou stavbu a odevzdat ji řádu cisterciáků. Cisterciáci nechtěli budovat kláštery ve středu politického centra, aby to nerušilo klášterní život, ale stavěli kláštery poblíž center. Poloha zbraslavského kláštera tak byla sladěna s jejich představami. Jako zemřel předčasně král Václav II., zemřela předčasně i královna Eliška, která sňatkem obětovala své mládí pro českou zem. Sláva zbraslavského kláštera pohasla smrtí Karla IV. 29. 11. 1378, jehož první cesta při návratu do vlasti z Francie vedla ke hrobu své matky Elišky. Z místa, kde nyní stojí Karlův stánek, díval se Karel IV. na nádherný klášter a chrám. O setkání Karla IV. s hrobem své matky napsal krásnou báseň Karel Václav Rais. Brzy po pohřbení krále Václava IV. do královského pohřebiště klášter i chrám se staly obětí husitských bouří - 10. srpna 1420. Z ruin sebrali řeholníci roztroušené

Uložení ostatků posledních Přemyslovců

Napsal uživatel ThDr. Bedřich Ťupa
Pondělí, 02 Srpen 2010 21:12

kosti z královské hrobky a uložili je pietně v dřevěnou tumbu a ve výroční památné dny je uctívali. Zachránili i vzácnou památku malířského umění - obraz zbraslavské Madony, který je podnes zavěšen na mariánském oltáři. Před tímto obrazem se modlíval Karel IV. a svatý Jan Nepomucký před svou smrtí.

Třicetiletá válka a cizí vojska sužovala a plenila Zbraslav. V letech 1650 - 1654 opat Jakub III. dal opravit a rozšířit kostel sv. Jakuba doby Přemysla Otakara II., který dnes slouží jako děkanský kostel. V něm byla vystavěna krypta řeholníků.

Ruina nádherného gotického mariánského chrámu byla na počátku 18. století odklizená a chrám již nikdy nebyl obnoven. V letech 1716 - 1732 byl postaven nový konvent. Josef II. roku 1785 klášter zrušil a kostel se stal farním.

Ostatky posledních Přemyslovců byly přeneseny na Zbraslav z Národního muzea, kde MUDr. Vlček zkoumal jejich autenticitu. Od roku 1420 byly ostatky poprvé důstojně s pietou uloženy při slavnostní bohoslužbě v neděli 23. června do nově zbudované královské hrobky kostela sv. Jakuba v zámku, v jehož průčelí je jezdecká socha sv. Václava.

Bohatá minulost Zbraslavi vábí dosud nejenom Pražany, ale turisty z celých Čech. V těch dnech Zbraslav opět ožívá a poutala na sebe pozornost národa, s jehož dějinami je tak těsně spjata. U hrobky českých králů zalétají naše myšlenky časem hluboko zpět do našich dějin.

Připomínáme si, kolikrát se změnila tvářnost naší země, vzpomínáme na doby slávy i ponížení, doby rozkvětu i utrpení národa, který vždy znovu se pozvedl mezi národy Evropy. Slavnost uložení ostatků českých králů nám připomíná, že jsme děti jednoho národa a jedné matky české země, nabádá nás ke svornosti a lásce a posiluje naši důvěru ve šťastnou budoucnost společné vlasti.

ThDr. Bedřich Ťupa